

Basics of Sanskrit Grammar

For B.A. (H) First & Second Year Sanskrit Students)

In this Text, we will discuss about basics of Sanskrit grammar. This will be very useful for Paper 1st and paper 4th of Sanskrit honors students.

Dr. VIKAS SINGH

HOD, Department of Sanskrit
Marwari College, Darbhanga
Contact: +91-9711570933

Transliteration Key to read Sanskrit in Roman Version

अ	a
आ	ā
इ	i
ई	ī
उ	u
ऊ	ū
ऋ	r̥
ॠ	r̄
लृ	l̥
ए	e
ऐ	ai
ओ	o
औ	au
क्	k
ख्	kh
ग्	g
घ्	gh
ङ्	ṅ
च्	c
छ्	ch
ज्	j
झ्	jh
ञ्	ñ
ट्	ṭ
ठ्	ṭh
ड्	ḍ

ढ्	ḍh
ण्	ṇ
त्	t
थ्	th
द्	d
ध्	dh
न्	n
प्	p
फ्	ph
ब्	b
भ्	bh
म्	m
य्	y
र्	r
ल्	l
व्	v
श्	ś
ष्	ṣ
स्	s
ह्	h
क्ष्	kṣ
त्र्	tr
ज्ञ्	jñ
अनुस्वार (.)	m̐
विसर्ग (:)	ḥ
अवग्रह (ᳵ)	'

Declensions (Śabdarūpa)

In this chapter, we will learn about noun forms, pronoun forms and numeral forms.

Prātipadika

The significant (crude) form of a word, not being a verbal root, is called a *Prātipadika*¹.

Gender

A word or a noun has three genders: a masculine gender (*Puṁlinga*), a feminine gender (*Strīlinga*) and a neuter gender (*Napuṁsakalinga*).

Number

There are three numbers: singular (*Ekavacana*), Dual (*Dvivacana*) and Plural (*Bahuvacana*). The singular denotes one, the dual two and the plural three or more.²

Case

There are eight cases in each number: -

1. Nominative Case (*Karttā Kāraka*)
2. Accusative case (*Karma Kāraka*)
3. Instrumental case (*Karaṇa Kāraka*)
4. Dative case (*Sampradāna Kāraka*)
5. Ablative case (*Apādāna Kāraka*)
6. Genitive case (*Sambandha Kāraka*)
7. Locative case (*Adhikaraṇa Kāraka*)
8. Vocative case (*Sambodhana Kāraka*)

¹ अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम्। पा. सू., 1/2/45

² द्व्येकयोर्द्विवचनैकवचने। बहुषु बहुवचनम्। पा. सू., 1/4/22, 21

Different categories based on their gender and, ending alphabet

In Sanskrit nouns are classified into different categories based on their gender and, ending alphabet. The ending alphabets can be - a(अ), ā(आ), i(इ), ī (ई), u(उ), ū(ऊ), r(ऋ), r(ॠ), ś(श्), t(त्), in(इन्), j(ज्), n(न्), d(द्), c(च्) and o(ओ) etc. A word ending with अ (a) is called *Akārāntaḥ* (अकारान्तः) or "ending with a". Similarly word ending with इ (i) is called *ikārāntaḥ* (इकारान्तः) or "ending with i", and so on.

Svarāntaḥ

A word ending with a vowel (svara) is called *Svarāntaḥ* (स्वरान्तः) or "ending with a vowel". Masculine *Svarāntaḥ* are - *Akārāntaḥ* (अकारान्तः), *Ikārāntaḥ* (इकारान्तः), *Īkārāntaḥ* (ईकारान्तः), *Ukārāntaḥ* (उकारान्तः), *Ūkārāntaḥ* (ऊकारान्तः), *Ṛkārāntaḥ* (ऋकारान्तः), *Okārāntaḥ* (ओकारान्तः). Feminine *Svarāntaḥ* are - *Ākārāntaḥ* (आकारान्तः), *Ikārāntaḥ* (इकारान्तः), *Īkārāntaḥ* (ईकारान्तः), *Ukārāntaḥ* (उकारान्तः), *Ūkārāntaḥ* (ऊकारान्तः) and *Ṛkārāntaḥ* (ऋकारान्तः). Neuter *Svarāntaḥ* are - *Akārāntaḥ* (अकारान्तः), *Ikārāntaḥ* (इकारान्तः), *Ukārāntaḥ* (उकारान्तः).

Vyañjāntaḥ

A word ending with a consonant (*Vyañjana*) is called *Vyañjāntaḥ* (व्यञ्जनान्तः) or "ending with a consonant". Masculine *Vyañjāntaḥ* are - *Cakārāntaḥ* (चकारान्तः), *Jakārāntaḥ* (जकारान्तः), *Takārāntaḥ* (तकारान्तः), *Dakārāntaḥ* (दकारान्तः), *Nakārāntaḥ* (नकारान्तः), *Śakārāntaḥ* (शकारान्तः), *Ṣakārāntaḥ* (षकारान्तः), *Sakārāntaḥ* (सकारान्तः) etc. Feminine *Vyañjāntaḥ* are - *Vakārāntaḥ* (वकारान्तः), *Śakārāntaḥ* (शकारान्तः), *Ṣakārāntaḥ* (षकारान्तः), *Sakārāntaḥ* (सकारान्तः) etc. Neuter *Vyañjāntaḥ* are - *Cakārāntaḥ* (चकारान्तः), *Nakārāntaḥ* (नकारान्तः), *Sakārāntaḥ* (सकारान्तः) etc.

The noun form is derived by adding special suffix *Sup* (सुप्) to the root of the word. All such words are also called *Subantapada* meaning "ending with *Sup*". All other words in that category follow the same pattern. The following are the normal case terminations or *Subādi Pratyayāḥ* (सुबादि प्रत्ययाः).

Case Terminations or <i>Subādi Pratyayāḥ</i> (सुबादि प्रत्ययाः)			
Case (<i>Kāraka</i>)	Singular (<i>Ekavacana</i>)	Dual (<i>Dvivacana</i>)	Plural (<i>Bahuvacana</i>)
Nominative Case (<i>Karttā Kāraka</i>)	<i>Su</i> (सु)	<i>Au</i> (औ)	<i>Jas</i> (जस्)
Accusative case (<i>Karma Kāraka</i>)	<i>Am</i> (अम्)	<i>Auṭ</i> (औट्)	<i>Śas</i> (शस्)
Instrumental case (<i>Karaṇa Kāraka</i>)	<i>Ṭā</i> (ट)	<i>Bhyām</i> (भ्याम्)	<i>Bhis</i> (भिस)
Dative case (<i>Sampradāna Kāraka</i>)	<i>Ñe</i> (डे)	<i>Bhyām</i> (भ्याम्)	<i>Bhyas</i> (भ्यस्)
Ablative case (<i>Apādāna Kāraka</i>)	<i>Nasi</i> (इसि)	<i>Bhyām</i> (भ्याम्)	<i>Bhyas</i> (भ्यस्)
Genitive case (<i>Sambandha Kāraka</i>)	<i>Nas</i> (इस्)	<i>Os</i> (ओस्)	<i>Ām</i> (आम्)
Locative case (<i>Adhikaraṇa Kāraka</i>)	<i>Ni</i> (इ)	<i>Os</i> (ओस्)	<i>Sup</i> (सुप्)

Noun (संज्ञा)

Masculine *Svarāntaḥ* - राम (*Rāma - Akārāntaḥ*), सखि (*Sakhi - Ikārāntaḥ*), पितृ (*Pitr - Ṛkārāntaḥ*) & गो (*Go - Okārāntaḥ*).

Neuter *Svarāntaḥ* - फल (*Phala - Akārāntaḥ*), वारि (*Vāri - Ikārāntaḥ*) & मधु (*Madhu - Ukārāntaḥ*).

Feminine *Svarāntaḥ* - लता (*Latā - Ākārāntaḥ*), मति (*Mati - Ikārāntaḥ*), नदी (*Nadī - Īkārāntaḥ*), धेनु (*Dhenu - Ukārāntaḥ*), वधू (*Vadhū - Ūkārāntaḥ*) & मातृ (*Mātr - Ṛkārāntaḥ*).

Masculine Vyañjāntaḥ- वाच् (Vāc - Cakārāntaḥ) & मरुत् (Marut - Takārāntaḥ) & आत्मन् (Ātman - Nakārāntaḥ).

Feminine Vyañjāntaḥ - सरित् (Sarit - Takārāntaḥ).

Neuter Vyañjāntaḥ - जगत् (Jagat - Takārāntaḥ).

Pronoun (सर्वनाम)

अस्मद् (Asmad = I) & युष्मद् (Yuṣmad = Your)

Three Genders: तत् (Tat = He, She, That), इदम् (Idam = This), एतत् (Etat = This) & यत् (Yat = Who/Which).

Numeral (संख्या)

एकम् (Ekam = One)

द्वि (Dvi = Two)

त्रि (Tri = Three)

चतुर (Catura = Four)

पञ्चन् (Pañcan = Five)

षष् (Ṣaṣ = Six)

सप्तन् (Saptan = Seven)

अष्टन् (Aṣṭan = Eight)

नवन् (Navan = Nine)

दशन् (Daśan = Ten)

राम (Rāma) - Masculine Akārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	रामः	रामौ	रामाः
Accusative case (Dvitiyā)	रामम्	रामौ	रामान्
Instrumental case (Tṛtīyā)	रामेण	रामाभ्याम्	रामैः
Dative case (Caturthī)	रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	रामात्	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	रामस्य	रामयोः	रामाणाम्
Locative case (Saptamī)	रामे	रामयोः	रामेषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे राम	हे रामौ	हे रामाः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	बालक (Child), देव (God), नर (Male), जन (Human), सिंह (Lion), वृक्ष (Tree), गुण (Merit), वर्ण (color), लोक (World), मार्ग (Path), प्रश्न (Question), अश्व (Horse), दन्त (Tooth), ईश्वर (Almighty), रथ (Chariot) etc.		

सखि (Sakhi= Friend) - Masculine Ikārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	सखा	सखायौ	सखायः
Accusative case (Dvitiyā)	सखायाम्	सखायौ	सखीन्
Instrumental case (Tṛtīyā)	सख्या	सखिभ्याम्	सखिभिः
Dative case (Caturthī)	सख्ये	सखिभ्याम्	सखिभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	सख्युः	सखिभ्याम्	सखिभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	सख्युः	सख्योः	सखीनाम्
Locative case (Saptamī)	सख्यौ	सख्योः	सखिषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे सखे	हे सखायौ	हे सखायः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	There is no word similar with sakhi in Sanskrit Language.		

हरि (Hari) - Masculine Ikārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	हरिः	हरी	हरयः
Accusative case (Dvitiyā)	हरिम्	हरी	हरीन्
Instrumental case (Tṛtīyā)	हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभिः
Dative case (Caturthī)	हरये	हरिभ्याम्	हरिभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	हरेः	हरिभ्याम्	हरिभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	हरेः	हर्योः	हरीणाम्
Locative case (Saptamī)	हरौ	हर्योः	हरिषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे हरे	हे हरी	हे हरयः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	मुनि (Sage), कवि (Poet), ऋषि (Seer), रवि (Sun), अरि (Enemy), वह्नि (Fire), ध्वनि (Sound), जलधि (Ocean), अग्नि (Fire), विधि (Law), अतिथि (Guest), सारथि (Charioteer) etc.		

पितृ (Pitr = Father) Masculine Rkārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	पिता	पितरौ	पितरः
Accusative case (Dvitiyā)	पितरम्	पितरौ	पितृन्
Instrumental case (Tṛtīyā)	पित्रा	पितृभ्याम्	पितृभिः
Dative case (Caturthī)	पित्रे	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	पितुः	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	पितुः	पित्रोः	पितृणाम्
Locative case (Saptamī)	पितरि	पित्रोः	पितृषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे पितः	हे पितरौ	हे पितरः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	भ्रातृ (भ्राता - Brother), जामातृ (जामाता- Son in law), देवृ (देवर – Husband's brother) etc.		

गो (Go – Cow) - Masculine Okārāntaḥ			
Case (<i>Vibhakti</i>)	Singular (<i>Ekavacana</i>)	Dual (<i>Dvivacana</i>)	Plural (<i>Bahuvacana</i>)
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	गौः	गावौ	गावः
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	गाम्	गावौ	गाः
Instrumental case (<i>Tr̥tīyā</i>)	गवा	गोभ्याम्	गोभिः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	गवे	गोभ्याम्	गोभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	गोः	गोभ्याम्	गोभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	गोः	गवोः	गवाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	गवि	गवोः	गोषु
Vocative Case (<i>Sambhodhana</i>)	हे गौः	हे गावौ	हे गावः
Similar Words (<i>Samarūpa Śabdāḥ</i>)	स्मृतो (Remembered), द्यौ (Sky) etc.		

फल (Phala - Fruit) - Neuter Akārāntaḥ			
Case (<i>Vibhakti</i>)	Singular (<i>Ekavacana</i>)	Dual (<i>Dvivacana</i>)	Plural (<i>Bahuvacana</i>)
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	फलम्	फले	फलानि
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	फलम्	फले	फलानि
Instrumental case (<i>Tr̥tīyā</i>)	फलेन	फलाभ्याम्	फलैः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	फलाय	फलाभ्याम्	फलेभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	फलात्	फलाभ्याम्	फलेभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	फलस्य	फलयोः	फलानाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	फले	फलयोः	फलेषु
Vocative Case (<i>Sambhodhana</i>)	हे फल	हे फले	हे फलानि
Similar Words (<i>Samarūpa Śabdāḥ</i>)	Except the nominative and accusative cases the noun form is same as "Rāma". अन्न (Foodstuff), अग्र (Tip), अनृत (False), अलीक (False/Untrue), आसन (Seat), इन्द्रिय (Sense), उदर (Stomach), उद्यान (Garden), ऋण (Debt), कनक (Gold), कारण (Cause), गीत (Song), गृह (Home), ज्ञान (Knowledge), जल (Water) etc.		

वारि (Vāri = Water) - Neuter Ikārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	वारि	वारिणी	वारीणि
Accusative case (Dvitiyā)	वारि	वारिणी	वारीणि
Instrumental case (Tṛtīyā)	वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभिः
Dative case (Caturthī)	वारिणे	वारिभ्याम्	वारिभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	वारिणः	वारिभ्याम्	वारिभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	वारिणः	वारिणोः	वारीणाम्
Locative case (Saptamī)	वारिणि	वारिणोः	वारिषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे वारे/वारि	हे वारिणी	हे वारीणि
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	अस्थि (Bone), दधि (Curd), अक्षि (Eye) etc.		

मधु (Madhu - Honey) - Neuter Ukārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	मधु	मधुनी	मधूनि
Accusative case (Dvitiyā)	मधु	मधुनी	मधूनि
Instrumental case (Tṛtīyā)	मधुना	मधुभ्याम्	मधुभिः
Dative case (Caturthī)	मधुने	मधुभ्याम्	मधुभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	मधुनः	मधुभ्याम्	मधुभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	मधुनः	मधुनोः	मधूनाम्
Locative case (Saptamī)	मधुनि	मधुनोः	मधुषु
Vocative Case (Sambhodhana)	मधु/मधो	मधुनी	मधूनि
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	अम्बु (Water), अश्रु (Tear), श्मश्रु (Beard), तालु (Palatal), दारु (Wood), etc.		

लता (Latā - Creeper) - Feminine Ākārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	लता	लते	लताः
Accusative case (Dvītiyā)	लताम्	लते	लताः
Instrumental case (Trītiyā)	लतया	लताभ्याम्	लताभिः
Dative case (Caturthī)	लतायै	लताभ्याम्	लताभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	लतायाः	लताभ्याम्	लताभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	लतायाः	लतयोः	लतानाम्
Locative case (Saptamī)	लतायाम्	लतयोः	लतासु
Vocative Case (Sambhōdhana)	लते	लते	लताः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	रमा (The goddess of wealth), क्षमा (Pardon), विद्या (Knowledge), बाला (Female Child), निशा (Night), कन्या (An unmarried girl), कला (Art), भार्या (Wife), कौशल्या (Mother of Rāma) etc.		

मति (Mati - Intelligence) - Feminine Ikārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	मतिः	मती	मतयः
Accusative case (Dvītiyā)	मतिम्	मती	मतीः
Instrumental case (Trītiyā)	मत्या	मतिभ्याम्	मतिभिः
Dative case (Caturthī)	मतये, मत्यै	मतिभ्याम्	मतिभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	मतेः, मत्याः	मतिभ्याम्	मतिभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	मतेः, मत्याः	मत्योः	मतीनाम्
Locative case (Saptamī)	मतौ, मत्याम्	मत्योः	मतिषु
Vocative Case (Sambhōdhana)	हे मते	हे मती	हे मतयः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	बुद्धि (intelligence), भक्ति (Devotion), स्मृति (Memory), जाति (Birth), उत्पत्ति (Origin), उर्मि (Ripple), कान्ति (Shine), क्षति (Damage), गति (Speed), नीति (Policy), श्रुति (Veda) etc.		

नदी (Nadī - River) - Feminine Īkārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	नदी	नद्यौ	नद्यः
Accusative case (Dvitiyā)	नदीम्	नद्यौ	नदीः
Instrumental case (Tṛtīyā)	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभिः
Dative case (Caturthī)	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	नद्याः	नद्योः	नदीनाम्
Locative case (Saptamī)	नद्याम्	नद्योः	नदीषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्यः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	राज्ञी (Queen), पार्वती (Daughter of Himālaya), जानकी (Daughter of Janaka), नटी (Dancer), पृथ्वी (Earth), अटवी (Forest), कौमुदी (Moonlight), गायत्री (A type of meter), नन्दिनी (Daughter), कादम्बरी (Wine), द्रौपदी (Wife of Pāṇḍavās) etc.		

धेनु (Dhenu - Cow) - Feminine Ukārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	धेनुः	धेनू	धेनवः
Accusative case (Dvitiyā)	धेनुम्	धेनू	धेनूः
Instrumental case (Tṛtīyā)	धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभीः
Dative case (Caturthī)	धेनवे/धेन्वै	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	धेनोः/धेन्वाः	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	धेनोः/धेन्वाः	धेन्वोः	धेनूनाम्
Locative case (Saptamī)	धेनौ/धेन्वाम्	धेन्वोः	धेनुषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे धेनो	हे धेनू	हे धेनवः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	तनु (Thin), रेणु (Sand), हनु (Jaw) etc.		

वधू (Vadhū – Bride) - Feminine Ūkārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	वधूः	वध्वौ	वध्वः
Accusative case (Dvitiyā)	वधूम्	वध्वौ	वधूः
Instrumental case (Tṛtīyā)	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभिः
Dative case (Caturthī)	वध्वै	वधूभ्याम्	वधूभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	वध्वाः	वधूभ्याम्	वधूभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	वध्वाः	वध्वोः	वधूनाम्
Locative case (Saptamī)	वध्वाम्	वध्वोः	वधूषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे वधु	हे वध्वौ	हे वध्वः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	चमू (Army), श्वश्रू (Mother in law), रज्जू (Rope) etc.		

मातृ (Mātr - Mother) - Feminine Ṛkārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	माता	मातरौ	मातरः
Accusative case (Dvitiyā)	मातरम्	मातरौ	मातृः
Instrumental case (Tṛtīyā)	मात्रा	मातृभ्याम्	मातृभिः
Dative case (Caturthī)	मात्रे	मातृभ्याम्	मातृभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	मातृः	मातृभ्याम्	मातृभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	मातृः	मात्रोः	मातृणाम्
Locative case (Saptamī)	मातरि	मात्रोः	मातृषु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे मातः	हे मातरौ	हे मातरः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	दुहितृ (दुहिता-Daughter), यातृ (याता- Husband's brother's wife), ननान्दृ (ननान्दा - Husband's sister) etc.		

वाच् (Vāc - Speech) Masculine Cakārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	वाक्	वाचौ	वाचः
Accusative case (Dvitiyā)	वाचम्	वाचौ	वाचः
Instrumental case (Tṛtīyā)	वाचा	वाग्भ्याम्	वाग्भिः
Dative case (Caturthī)	वाचे	वाग्भ्याम्	वाग्भ्यः
Ablative case (Pañcamī)	वाचः	वाग्भ्याम्	वाग्भ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	वाचः	वाचोः	वाचाम्
Locative case (Saptamī)	वाचि	वाचोः	वाक्षु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे वाक्	हे वाचौ	हे वाचः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	पयोमुच् (Cloud), त्वच् (Skin), ऋच् (Mantra of Ṛgveda), रुच् (Light/Brightness), शुच् (Grief/Sorrow) etc.		

मरुत् (Marut - Air) Masculine Takārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	मरुत	मरुतौ	मरुतः
Accusative case (Dvitiyā)	मरुतम्	मरुतौ	मरुतः
Instrumental case (Tṛtīyā)	मरुता	मरुद्भ्याम्	मरुद्भिः
Dative case (Caturthī)	मरुते	मरुद्भ्याम्	मरुद्भ्यः
Ablative case (Pañcamī)	मरुतः	मरुद्भ्याम्	मरुद्भ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	मरुतः	मरुतोः	मरुताम्
Locative case (Saptamī)	मरुति	मरुतोः	मरुत्सु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे मरुत्	हे मरुतौ	हे मरुतः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	भूमृत् (King/Mountain), दिनकृत् (Sun), परभृत् (Cuckoo), विश्वजित् (A type of Yajña), शशभृत् (Moon) etc.		

सरित् (Sarit - River) - Feminine Takārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	सरित्	सरितौ	सरितः
Accusative case (Dvitiyā)	सरितम्	सरितौ	सरितः
Instrumental case (Tṛtīyā)	सरिता	सरिद्भ्याम्	सरिद्भिः
Dative case (Caturthī)	सरिते	सरिद्भ्याम्	सरिद्भ्यः
Ablative case (Pañcamī)	सरितः	सरिद्भ्याम्	सरिद्भ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	सरितः	सरितोः	सरिताम्
Locative case (Saptamī)	सरिति	सरितोः	सरित्सु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे सरित्	हे सरितौ	हे सरितः
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	विद्युत् (Lightning), योषित् (Woman) etc.		

जगत् (Jagat - World) - Neuter Takārāntaḥ			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	जगत्	जगती	जगन्ति
Accusative case (Dvitiyā)	जगत्	जगती	जगन्ति
Instrumental case (Tṛtīyā)	जगता	जगद्भ्याम्	जगद्भिः
Dative case (Caturthī)	जगते	जगद्भ्याम्	जगद्भ्यः
Ablative case (Pañcamī)	जगता	जगद्भ्याम्	जगद्भ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	जगतः	जगतोः	जगताम्
Locative case (Saptamī)	जगतः	जगतोः	जगत्सु
Vocative Case (Sambhodhana)	हे जगत्	हे जगती	हे जगन्ति
Similar Words (Samarūpa Śabdāḥ)	श्रीमत् (Wealthy/Rich), भवत् (Being/Happening) etc.		

आत्मन् (<i>Ātman</i> - Soul) - Masculine <i>Nakārāntah</i>			
Case (<i>Vibhakti</i>)	Singular (<i>Ekavacana</i>)	Dual (<i>Dvivacana</i>)	Plural (<i>Bahuvacana</i>)
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मानः
Instrumental case (<i>Trītiyā</i>)	आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	आत्मनः	आत्मनोः	आत्मानाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु
Vocative Case (<i>Sambhodhana</i>)	हे आत्मन्	हे आत्मानौ	हे आत्मानः
Similar Words (<i>Samarūpa Śabdāḥ</i>)	अध्वन् (Path), अश्मन् (Stone), ब्रह्मन् (Brahmā), कृतवर्मन् (Name of a warrior) etc.		

Pronoun (सर्वनाम)

अस्मद् (Asmad = I) – Three Gender			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	अहम्	आवाम्	वयम्
Accusative case (Dvitiyā)	माम् / मा	आवाम् / नौ	अस्मान् / नः
Instrumental case (Tṛtīyā)	मया	आवाभ्याम्	अस्माभिः
Dative case (Caturthī)	मह्यम् / मे	आवाभ्याम् / नौ	अस्मभ्यम् / नः
Ablative case (Pañcamī)	मत्	आवाभ्याम्	अस्मत्
Genitive case (Ṣaṣṭī)	मम / मे	आवयोः / नौ	अस्माकम् / नः
Locative case (Saptamī)	मयि	आवयोः	अस्मासु
Vocative Case (Sambhodhana)	I or अस्मद् (Asmad) does not have vocative case.		

युष्मद् (Yuṣmad = Your) – Three Gender			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	त्वम्	युवाम्	यूयम्
Accusative case (Dvitiyā)	त्वाम्	युवाम् / वाम्	युष्मान् / वः
Instrumental case (Tṛtīyā)	त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभिः
Dative case (Caturthī)	तुभ्यम् / ते	युवाभ्याम् / वाम्	युष्मभ्यम् / वः
Ablative case (Pañcamī)	त्वत्	युवाभ्याम्	युष्मत्
Genitive case (Ṣaṣṭī)	तव / ते	युवयोः / वाम्	युष्माकम् / वः
Locative case (Saptamī)	त्वयि	युवयोः	युष्मासु
Vocative Case (Sambhodhana)	You or युष्मद् (Yuṣmad) does not have vocative case.		

तत् (Tat = He) - Masculine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	सः	तौ	ते
Accusative case (Dvītiyā)	तम्	तौ	तान्
Instrumental case (Tṛtīyā)	तेन	ताभ्याम्	तैः
Dative case (Caturthī)	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	तस्य	तयोः	तेषाम्
Locative case (Saptamī)	तस्मिन्	तयोः	तेषु

तत् (Tat = She) - Feminine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	सा	ते	ताः
Accusative case (Dvītiyā)	ताम्	ते	ताः
Instrumental case (Tṛtīyā)	तया	ताभ्याम्	ताभिः
Dative case (Caturthī)	तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	तस्याः	ताभ्याम्	ताभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	तस्याः	तयोः	तासाम्
Locative case (Saptamī)	तस्याम्	तयोः	तासु

तत् (Tat = That) - Neuter Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	तत्	ते	तानि
Accusative case (Dvītiyā)	तत्	ते	तानि
Instrumental case (Tṛtīyā)	तेन	ताभ्याम्	तैः
Dative case (Caturthī)	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	तस्य	तयोः	तेषाम्
Locative case (Saptamī)	तस्मिन्	तयोः	तेषु

इदम् (Idam = This) - Masculine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	अयम्	इमौ	इमे
Accusative case (Dvitiyā)	इमम् / एनम्	इमौ / एनौ	इमान् / एनान्
Instrumental case (Tṛtīyā)	अनेन / एनेन	आभ्याम्	एभिः
Dative case (Caturthī)	अस्मै	आभ्याम्	एभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	अस्मात्	आभ्याम्	एभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	अस्य	अनयोः / एनयोः	एषाम्
Locative case (Saptamī)	अस्मिन्	अनयोः / एनयोः	एषु

इदम् (Idam = This) - Feminine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	इयम्	इमे	इमाः
Accusative case (Dvitiyā)	इमाम् / एनाम्	इमे / एने	इमाः / एनाः
Instrumental case (Tṛtīyā)	अनया / एनया	आभ्याम्	आभिः
Dative case (Caturthī)	अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	अस्याः	आभ्याम्	आभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	अस्याः	अनयोः / एनयोः	आसाम्
Locative case (Saptamī)	अस्याम्	अनयोः / एनयोः	आसु

इदम् (Idam = This) - Neuter Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	इदम्	इमे	इमानि
Accusative case (Dvitiyā)	इदम् / एनत्	इमे / एने	इमानि / एनानि
Instrumental case (Tṛtīyā)	अनेन / एनेन	आभ्याम्	एभिः
Dative case (Caturthī)	अस्मै	आभ्याम्	एभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	अस्मात्	आभ्याम्	एभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	अस्य	अनयोः / एनयोः	एषाम्
Locative case (Saptamī)	अस्मिन्	अनयोः / एनयोः	एषु

एतत् (Etat = This) - Masculine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	एषः	एतौ	एते
Accusative case (Dvitiyā)	एतम् / एनम्	एतौ / एनौ	एतान् / एनान्
Instrumental case (Tṛtīyā)	एतेन / एनेन	एताभ्याम्	एतैः
Dative case (Caturthī)	एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	एतस्य	एतयोः / एनयोः	एतेषाम्
Locative case (Saptamī)	एतस्मिन्	एतयोः / एनयोः	एतेषु

एतत् (Etat = This) - Feminine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	एषा	एते	एताः
Accusative case (Dvitiyā)	एताम् / एनाम्	एते / एने	एताः / एनाः
Instrumental case (Tṛtīyā)	एतया / एनया	एताभ्याम्	एताभिः
Dative case (Caturthī)	एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	एतस्याः	एतयोः / एनयोः	एतासाम्
Locative case (Saptamī)	एतस्याम्	एतयोः / एनयोः	एतासु

एतत् (Etat = This) - Neuter Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	एतत्	एते	एतानि
Accusative case (Dvitiyā)	एतत् / एनत्	एते / एने	एतानि / एनानि
Instrumental case (Tṛtīyā)	एतेन / एनेन	एताभ्याम्	एतैः
Dative case (Caturthī)	एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	एतस्य	एतयोः / एनयोः	एतेषाम्
Locative case (Saptamī)	एतस्मिन्	एतयोः / एनयोः	एतेषु

यत् (Yat = Who/Which) - Masculine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	यः	यौ	ये
Accusative case (Dvītiyā)	यम्	यौ	यान्
Instrumental case (Tṛtīyā)	येन	याभ्याम्	यैः
Dative case (Caturthī)	यस्मै	याभ्याम्	येभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	यस्मात्	याभ्याम्	येभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	यस्य	ययोः	येषाम्
Locative case (Saptamī)	यस्मिन्	ययोः	येषु

यत् (Yat = Who/Which) - Feminine Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	या	ये	याः
Accusative case (Dvītiyā)	याम्	ये	याः
Instrumental case (Tṛtīyā)	यया	याभ्याम्	याभिः
Dative case (Caturthī)	यस्मै	याभ्याम्	याभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	यस्याः	याभ्याम्	याभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	यस्याः	ययोः	यासाम्
Locative case (Saptamī)	यस्याम्	ययोः	यासु

यत् (Yat = Who/Which) - Neuter Pronoun			
Case (Vibhakti)	Singular (Ekavacana)	Dual (Dvivacana)	Plural (Bahuvacana)
Nominative Case (Prathamā)	यत्	ये	यानि
Accusative case (Dvītiyā)	यत्	ये	यानि
Instrumental case (Tṛtīyā)	येन	याभ्याम्	यैः
Dative case (Caturthī)	यस्मै	याभ्याम्	येभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	यस्मात्	याभ्याम्	येभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	यस्य	ययोः	येषाम्
Locative case (Saptamī)	यस्मिन्	ययोः	येषु

Numeral (संख्या)

एकम् (Ekam = One) = Only in Singular number			
Case (Vibhakti)	Masculine	Neuter	Feminine
Nominative Case (Prathamā)	एकः	एकम्	एका
Accusative case (Dvitiyā)	एकम्	एकम्	एकाम्
Instrumental case (Tṛtīyā)	एकेन	एकेन	एकया
Dative case (Caturthī)	एकस्मै	एकस्मै	एकस्यै
Ablative case (Pañcamī)	एकस्मात्	एकस्मात्	एकस्याः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	एकस्य	एकस्य	एकस्याः
Locative case (Saptamī)	एकस्मिन्	एकस्मिन्	एकस्याम्

द्वि (Dvi = Two) = Only in Dual number			
Case (Vibhakti)	Masculine	Neuter	Feminine
Nominative Case (Prathamā)	द्वौ	द्वे	द्वे
Accusative case (Dvitiyā)	द्वौ	द्वे	द्वे
Instrumental case (Tṛtīyā)	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
Dative case (Caturthī)	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
Ablative case (Pañcamī)	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
Genitive case (Ṣaṣṭī)	द्वयोः	द्वयोः	द्वयोः
Locative case (Saptamī)	द्वयोः	द्वयोः	द्वयोः

त्रि (Tri = Three) = Only in Plural number			
Case (Vibhakti)	Masculine	Neuter	Feminine
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	त्रयः	त्रीणि	तिस्रः
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	त्रीन्	त्रीणि	तिस्रः
Instrumental case (<i>Tr̥tīyā</i>)	त्रिभिः	त्रिभिः	तिसृभिः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	त्रिभ्यः	त्रिभ्यः	तिसृभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	त्रिभ्यः	त्रिभ्यः	तिसृभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	त्रयाणाम्	त्रयाणाम्	तिसृणाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	त्रिषु	त्रिषु	तिसृषु

चतुर (Catura = Four) = Only in Plural number			
Case (Vibhakti)	Masculine	Neuter	Feminine
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	चत्वारः	चत्वारि	चतस्रः
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	चतुरः	चत्वारि	चतस्रः
Instrumental case (<i>Tr̥tīyā</i>)	चतुर्भिः	चतुर्भिः	चतसृभिः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	चतुर्भ्यः	चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	चतुर्भ्यः	चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	चतुर्णाम्	चतुर्णाम्	चतसृणाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	चतुर्षु	चतुर्षु	चतसृषु

पञ्चन् (Pañcan = Five) = Only in Plural number	
Case (Vibhakti)	Masculine/Neuter/Feminine
Nominative Case (Prathamā)	पञ्च
Accusative case (Dvitiyā)	पञ्च
Instrumental case (Tṛtīyā)	पञ्चभिः
Dative case (Caturthī)	पञ्चभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	पञ्चभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	पञ्चानाम्
Locative case (Saptamī)	पञ्चसु

षष् (Ṣaṣ = Six) = Only in Plural number	
Case (Vibhakti)	Masculine/Neuter/Feminine
Nominative Case (Prathamā)	षट्
Accusative case (Dvitiyā)	षट्
Instrumental case (Tṛtīyā)	षड्भिः
Dative case (Caturthī)	षड्भ्यः
Ablative case (Pañcamī)	षड्भ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	षण्णाम्
Locative case (Saptamī)	षट्सु / षट्सु

सप्तन् (Saptan = Seven) = Only in Plural number	
Case (Vibhakti)	Masculine/Neuter/Feminine
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	सप्त
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	सप्त
Instrumental case (<i>Tṛtīyā</i>)	सप्तभिः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	सप्तभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	सप्तभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	सप्तानाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	सप्तसु

अष्टन् (Aṣṭan = Eight) = Only in Plural number	
Case (Vibhakti)	Masculine/Neuter/Feminine
Nominative Case (<i>Prathamā</i>)	अष्ट / अष्टौ
Accusative case (<i>Dvitiyā</i>)	अष्ट / अष्टौ
Instrumental case (<i>Tṛtīyā</i>)	अष्टाभिः / अष्टभिः
Dative case (<i>Caturthī</i>)	अष्टाभ्यः / अष्टभ्यः
Ablative case (<i>Pañcamī</i>)	अष्टाभ्यः / अष्टभ्यः
Genitive case (<i>Ṣaṣṭī</i>)	अष्टानाम्
Locative case (<i>Saptamī</i>)	अष्टासु / अष्टसु

नवन् (Navan = Nine) = Only in Plural number	
Case (Vibhakti)	Masculine/Neuter/Feminine
Nominative Case (Prathamā)	नव
Accusative case (Dvitiyā)	नव
Instrumental case (Tṛtīyā)	नवभिः
Dative case (Caturthī)	नवभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	नवभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	नवानाम्
Locative case (Saptamī)	नवसु

दशन् (Daśan = Ten) = Only in Plural number	
Case (Vibhakti)	Masculine/Neuter/Feminine
Nominative Case (Prathamā)	दश
Accusative case (Dvitiyā)	दश
Instrumental case (Tṛtīyā)	दशभिः
Dative case (Caturthī)	दशभ्यः
Ablative case (Pañcamī)	दशभ्यः
Genitive case (Ṣaṣṭī)	दशानाम्
Locative case (Saptamī)	दशसु

Prepared By – Dr. Vikas Singh
 Email – vikas.sing.gautam@gmail.com